

Valdkond “Kunstiained”

1. Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Valdkonna õppeained on **muusika** ja **kunst**, mille taotletavate õpitulemuste saavutamiseks on nädalatunnid jaotatud järgmiselt:

Ainetundide maht nädalas	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl
Muusika	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Kunst					1	1	1	1	1

1.-4. klassini õpetatakse kunsti üleõpetuse osana ning nende klasside kohta on kunsti ainekava esitatud üldõpetuse valdkonnakava osana.

3. Üldpädevuste kujundamine

- 1) **Kultuuri- ja väärtuspädevus.** Ühistegevuste, koolikeskkonna ja kultuurielamuste kaudu suunatakse õpilast tegutsema Tõrvandi Kooli ja ühiskonna põhiväärtustest lähtuvalt (nt ühised aktused, ühislaulmised, kevadkontsert, külalisesinejad). Õppes väärtustatakse emakeelse loomingu ja autorite olulisust eesti kultuuri edasikandmisel.
- 2) **Sotsiaalne ja kodanikupädevus.** Mudilas- ja lastekoori järjepidev ja pühendunud töö on Tõrvandi Kooli muusikaõpetajate, kooriliikmete ja koolikogukonna jaoks oluline kodanikuks olemise väljendus, sh. laulu- ja tantsupidudel osalemised. Õppetöösse kaasatakse inimesi väljaspoolt kooli (nt lapsevanemad, kogukonnaliikmed), toimuvad

eesmärgistatud õppekäigud kunsti ja muusikaga seotud asutustesse Tartu piirkonnas ja kaugemal. Kunsti tundides tegeletakse oluliste riiklike tähtpäevade puhul kooliruumi dekoreerimisega.

- 3) **Enesemääratluspädevus.** Läbi kujundava hindamise ja toetava tagasiside harjub õpilane kasutama muusikat ja kunsti eneseväljendusviisidena. Õpiülesanded annavad võimalusi kaasata pereliikmeid ja lähedasi (ettevalmistused kontsertideks). Loovülesannete ning kunstikonkurssidel osalemise kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded. Julgustatakse õpilasi osa võtma ning esinema kooli ühistel sündmustel.
- 4) **Õpipädevus.** Kunstiainetes arendatakse õpipädevust läbi isiklike ja ühiste õppeülesannete. Kunstiteoste analüüsimine ja loometöö protsessi kirjeldamine toetavad eneserefleksiooni ning arusaama, kuidas oma oskusi edasi arendada. Teadmised muusika teooria kohta ehituvad üles hierarhiliselt ja vajavad omandamiseks sihipärast ja etapiviisilist tööd. Muusikapalade esitamisel ja nende meelde jätmiseks vaja rakendada erinevaid mälu seotud õpioskuseid.
- 5) **Suhtluspädevus.** Kunstiainete kaudu arendatakse oskust ennast väljendada heli, visuaalse keele ja liikumise kaudu. Õpilane õpib teistega koostöös ja ka publiku ees musitseerima ning see õpetab koostööd ja teiste mõistmist.
- 6) **Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus.** Kunstiained annavad võimaluse rakendada loomingulises protsessis matemaatilisi ja tehnoloogilisi teadmisi. Muusikas on kasutusel sümboliline keel, mis allub kindlatele seaduspärasustele, mistõttu on muusika teooria käsitlemine otseselt seotud matemaatilise pädevuse arendamisega. Tehnoloogiaalane pädevus areneb kunsti materjalide ja muusikainstrumentide käsitlemisel.
- 7) **Ettevõtlikkuspädevus.** Õpilastes areneb võime algselt ja ellu viia loovprojekte (näitused, kontserdid, etendused). Selle käigus saavad õpilased võtta vastutust oma töö ja panuse eest.
- 8) **Digipädevused.** Digipädevusi arendatakse seeläbi, et suur osa kunsti ja muusikat luuakse tänapäeval digitaalsete vahendite kaasabil ning muusika ja kunsti õppeülesannetes õpitakse neid programme ja vahendeid tundma.

4. Lõiming

Ainevaldkonna sisene lõiming. Loomingulised ülesanded võimaldavad õpilastel väljendada oma mõtteid ja emotsioone erinevate meediumite kaudu ning arendada üldist loovust ja ilumeelt. Visuaalse ja helikunsti kokkupuutekoht on Tõrvandi Koolis digitaalse meediasisu loomine õppeülesannete käigus ja kooli esindamise jaoks. Mõlemas aines tehakse koostööd ühiste ürituste, kontsertide või näituste korraldamisel, näiteks kontsertide korraldamisel kujundatakse ruum kunstiliselt maitsekalt ja sündmusele sobivalt.

Ainevaldkondade üleselt leidub laialt võimalusi kunsti ja muusikat teiste valdkondadega siduda, kuna mõlemad on laiapõhjaliselt inimeste igapäevase elukogemusega seotud.

Võimalusi ainevaldkondade üleseks lõiminguks:

- 1) **Keel ja kirjandus.** Luuletuste ja lugude illustreerimine kunstitundides või laulude kasutamine eesti keele sõnavara ja väljendusoskuse arendamiseks. Õigekirja ja sõnavara kinnistamine laulude või visuaalsete tööde abil.
- 2) **Matemaatika.** Kunstitundides käsitletav kompositsiooni ülesehitus ja perspektiivi reeglid toetuvad matemaatika teadmistele. Nootide ja takti mõistmiseks on vajalik matemaatiline kirjaoskus.
- 3) **Loodusained.** Muusikaliste instrumentide käsitlemiseks ja kooskõlaliseks ansamblis muusitseerimiseks on väga kasulik mõista heli loodusteaduslikul tasandil. Kunstis on vajalik tunda materjale ning värvide ja valgusega seotud loodusteaduslikke põhimõtteid.
- 4) **Sotsiaalsed.** Muusika ja kunst on läbi ajaloo olnud inimkogemuse lahutamatu osad ja paljusid teoseid saab endiselt taasesitada ja vaadata, kogedes seeläbi erinevate ajalooperioodide eriilmelisust. Muusika- ja kunstiteoste analüüsimine on viis ühiskonna väärtuste ja identiteedi mõistmiseks. Muusika kuulamine ja loomine ning kunstilised tegevused toetavad vaimset heaolu, mida on abistav käsitleda inimeseõpetuses.
- 5) **Kehaline kasvatus.** Liikumise ja rütmi ühendamine tantsu ja liikumiskavade loomisel. Muusika kasutamine liikumise toetamiseks.
- 6) **Tehnoloogia.** Muusika ja kunsti jäädvustamine ja loomine digivahendites (video ja heli salvestamine, Garageband jt helitöötluse ja muusika koostamise tarkvarad) eeldab head programmide ja digiseadmete kasutamise oskust, mida toetavad informaatika ja tehnoloogia õppeained.
- 7) **Võõrkeeled.** Muusikas ja kunstis on erialamõisted jäänud selguse huvides sageli võõrkeelseks ja jäetud tõlkimata. See annab pisteliselt võimalusi võõrkeeltele peatuda.

5. Läbivate teemade käsitlemine

Ainevaldkonna õppesisu, -meetodite ja õpitulemuste kavandamisel arvestatakse kõikide Tõrvandi Kooli õppekava üldosas esitatud läbiva teemadega. Lisaks sellele on allpool välja toodud täpsemad võimalused läbivate teemade käsitlemiseks:

- 1) **Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.** Kunstiained annavad võimaluse oma võimete ja huvide avastamiseks loovate tegevuste kaudu. Õpilased saavad proovida mitmesuguseid loomingulisi väljendusviise, mis aitavad neil mõista, milliseid oskusi soovivad nad tulevikus arendada ning millised rollid võiksid sobida nende edasistes elu- ja töövalikutes.
- 2) **Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.** Kunstiained annavad õpilastele võimaluse osaleda näituste ja sündmuste korraldamisel, mis nõuavad algatusvõimet, planeerimist, vastutuse võtmist ning koostööoskust. Läbi ühistegevuse õpivad õpilased kogukonnas aktiivselt kaasa lööma.
- 3) **Kultuuriline identiteet.** Õpilased seostavad muusika ja kunsti kogemuste kaudu end Eesti kultuuriga. Õpilased õpivad mõistma kultuuri mõju inimese käitumisele ja väärtushinnangutele, samuti austama erinevaid kultuuritraditsioone. Tutvutakse nii rahvakultuuriga kui ka tänapäevaste kultuurinähtustega.
- 4) **Teabekeskond ja meediakasutus.** Loovülesanded annavad võimaluse ise luua sisukat ja esteetiliselt meediasisu ning seda vastutustundlikult jagada.

- 5) **Tehnoloogia ja innovatsioon.** Õpilased kasutavad digitaalseid tehnoloogiaid loomingulistes ülesannetes – näiteks digitaalset joonistamist, videotöötlust või helisalvestust. See annab kaasaegsed oskused, mille rakendused ei piirdu ainult loomingualadega, vaid on kasulikud laiemalt.
- 6) **Väärtused ja kõlblus.** Kunst ja muusika pakuvad palju võimalusi eetiliste küsimuste arutamiseks ning väärtuste kujundamiseks, näiteks saab arutleda tänavakunsti või noorte seas leviva muusika sõnumi ja väärtuste üle.

6. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpe on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ning õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaks õppijaiks ning loovaks ja kriitiliselt mõtlevaks ühiskonnaliikmeiks, kes suudavad teha valikuid ja vastutada oma õppimise eest.

Põhikoolis õpet kavandades ja korraldades teevad õpetajad koostööd, seejuures:

- 1) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpi- ja eluraskustele ning pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutes;
- 2) võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas, kunsti ja muusika uusimaid käsitlusi, rakendatakse didaktika nüüdisaegseid käsitlusi;
- 3) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 4) võimaldatakse õpet nii iseseisvalt kui ka koos teistega, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi ning suunatakse tegema valikuid;
- 5) kaasatakse õpilasi õppe kavandamisse, võetakse aega eesmärkide ja taotletavate õpitulemuste saavutamise viiside ja hindamiskriteeriumide läbiarutamiseks ning refleksiooniks;
- 6) kavandatakse piisavalt aega terviklike õppeühikute, mitmeid osaoskusi arendavate ning õppijate jaoks tähenduslike tulemusteni viivate õppeülesannete täitmiseks;
- 7) rakendatakse uurivat õpet, kasutatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid tegevusi;
- 8) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 9) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti- ja multimeediaklass, virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm;
- 10) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik;
- 11) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

1.-4. klassini õpetatakse kunsti üleõpetuse osana ning nende klasside kohta on kunsti ainekava esitatud üldõpetuse valdkonnakava osana.

7. Hindamine

Hindamine kunstiainetes suunab ja julgustab õpilasi õppima ning tekitab ja hoiab huvi kunsti ja muusika vastu. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, kunsti ja muusika ainekavas esitatud õpitulemused ning Tõrvandi Kooli hindamise juhend. Hindamise nõuded ja korraldus, sh mittenumbrilise hindamise kasutus ja kooliõppekava väliselt, sh mitteformaalhariduses omandatud teadmiste ja oskuste arvestamine on täpsustatud kooli õppekavas.

Hindamise käigus saavad õpilased mitmekülgset tagasisidet oma töökultuuri ja töö ning individuaalse arengu kohta, millega toetatakse nende kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga enastjuhtivaiks õppijaiks. Hindamisega luuakse õpilastele võimalusi õppe vältel oma edusamme esile tuua, julgustades neid enda tugevaid külgi kasutama ja uusi oskusi arendama. Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks ning selle aktseptimiseks.

Õpetaja saab hindamise kaudu teavet oma õpetamise tulemuslikkuse kohta ning sisendit nii õppe kui ka iseenda pädevuste arendamiseks. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane nii oma tööd hindama kui ka kaasõpilastele tagasisidet andma. Õpilasele on õppeühiku (õppetegevuste kogum, mis on suunatud samade õpitulemuste saavutamisele) alguses teada, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamiskriteeriumid. Õpilast suunatakse õppe käigus oma õppimist ja seatud eesmärkide saavutamist analüüsima ning reflekteerima.

Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse tagasisidet üldpädevuste arengu ning väärtushoiakute ja -hinnangute kujunemise kohta. Hoiakute kujunemise kohta antakse tagasisidet suunavate ja toetavate sõnaliste hinnangutega. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid pööratakse tähelepanu ka õpilase keelekasutusele, sh kunsti- ja muusikaterminite õigele kasutusele ning õigekirjale, mida arvestatakse hindamisel ülesande eesmärgi ja kokkulepitud hindamiskriteeriumide põhjal.

Hindamisel lähtutakse õppimisele seatud eesmärgist ja hinnatakse seda, mida on õpetatud, rakendades nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena.

Diagnostiliselt hinnates selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ning eriomased õpiraskused, et kavandada edasist õppimist ja õpetamist.

Kujundav hindamine toetab õpilase eneseusku ja innustab teda oma võimeid arendama. Kujundava hindamise kaudu saab õpilane temale arusaadaval viisil esitatud suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kujundava hindamise rakendamist toetab õppeolukorras tehtud tööde õpilasepoolne dokumenteerimine näiteks kavandite, jooniste, õpimapi, blogina vms. Kunstiainetes väärtustatakse harjutamist. Õpitulemuste saavutamise toetamise kõrval keskendutakse kujundava hindamise vältel järgmistele aspektidele:

- 1) loovuse arengu toetamine (probleemide märkamine, mõtete voolavus ja paindlikkus, originaalsus, probleemilahendamisoskused, refleksioon);
- 2) huvi ja nii õppest kui ka kunsti- ja kultuurielust aktiivse osavõtu toetamine;
- 3) isikliku sideme loomine ainega ja isikupärase väljenduslaadi otsimine;
- 4) sallivuse areng ja silmaringi avarustumine. Kooli õppekavas kehtestatud hindamisjuhiste järgi võib arvestada tunnist osavõtu aktiivsust ja tunnivälist muusikategevust (nt osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil).

Kokkuvõtvalt hinnatakse üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, lähtudes õppest kui tervikust ja taotletavatest õpitulemustest, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib olla sõltuvalt töö mahust erinev kaal. Hindamiskriteeriumid loob õpetaja õpilasi kaasates Tõrvandi Kooli hindamise juhendi põhjal.

8. Õppekeskkond

Õppekeskkonna kujundamisel lähtutakse riikliku õppekava alusväärtustest ning luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu.

Kunstiainete pädevuse kujunemise eeldus on õppimist, loovust ning eneseväljendust toetav sotsiaal-emotsionaalne, vaimne ja füüsiline õppekeskkond, mis peab soodustama õpilase iseseisvust, olema kaasav, piisavalt struktureeritud ning eakohane, mis on loovuse ja originaalsuse arendamisel ning avaldumisel oluline.

Nii füüsiline kui ka vaimne keskkond peab vastama õpilaste võimetele. Eriti tähtis on arvestada psühholoogilisi baasvajadusi. Kunstid on muutuvad, vastuolusid tekitavad ning väärtuste ja kokkulepete piire kompavad. Seetõttu on eriti tähtis tagada turvaline vaimne keskkond, mille kujundamisele aitavad kaasa hinnanguvabad arutelud ja õpetaja pädevus tulla toime väärtuskonfliktidega.

Kunstiainete õppimise füüsilise õppekeskkonna tagab kool, võimaldades õpet ruumis, mis on varustatud kvaliteetsete, õpilastele kokkulepitud korras kättesaadavate töövahendite ja materjalidega vabaks kasutamiseks, et toetada valikute tegemise oskust ja loovat eneseväljendust. Õpe toimub ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ja mujal.

Kunsti õpetamiseks on vaja:

- 1) iseseisvaks ja rühmatööks vajalikku pinda eri formaadis tööde, ka suure formaadiga tööde tegemiseks;
- 2) 500-luksise päevavalgusspektriga valgustust tööpinnal ning käte ja töövahendite puhastamise võimalust;
- 3) reguleeritava kõrgusega molberteid või laudu koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalust;
- 4) kunstiraamatuid, ajakirju ja teatmeteoseid;

- 5) videoprojektori, foto- ja videokaamerate, arvutite, skanneri ja printeri kasutamise võimalust ning internetiühendust.

Muusika õpetamiseks on vaja:

- 1) muusikategevusteks (sh rühmatööks ja liikumiseks) sobivat teisaldatava mööbliga piisavalt ventileeritavat ruumi;
- 2) mitmesuguseid vahendeid: klaver, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel;
- 3) musitseerimiseks vajalikke pille: Orff'i instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või väikekanded, akustilised kitarrid, ukuleled vm;
- 4) tehnovahendeid kontakt- ja digiõppe korraldamiseks: fono- ja videoteek, kohased voogedastusplatvormid; salvestatud muusika esitamise vahendid (muusikakeskus hifi, arvuti + kõlarid);
- 5) muusika õppimiseks ja loomiseks sobivad rakendused, nt noodistusprogramm, salvestusprogramm jt;
- 6) videoprojektor.

Muusika ainekava 1. - 6. klassile

1. Õppeaine kirjeldus

Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodile ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.

Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- 1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- 2) loomingulist eneseväljendust;
- 3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- 4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;
- 5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel;
- 6) õppija huvi ja isikupära.

Muusika õppeaine sisuks on musitseerimine (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming), muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- 1) laulmine,
- 2) pillimäng,
- 3) muusikaline liikumine,
- 4) omalooming,
- 5) muusika kuulamine.

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on muusikaline eneseväljendus, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks.

Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks. Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi.

Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse muusika väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi.

Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks.

Muusika võimaldab osaleda kultuuris mitmel viisil ja kujundada elukestvat harrastust. Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist).

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on kooli kontserdieluse osalemine, et õpilased omandaksid kogemusi nii esineja, kuulaja kui ka korraldajana. Muusikaõpetust kavandades ja korraldades leitakse tunnivälise loometegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, kontsertide jm esinemiste kavandamine, töötoad jms).

2. Teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest;
- 2) saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimänguoskused;
- 3) kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning avaldab selle kohta oma arvamust;
- 4) mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid;
- 5) rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivälited, rütmid ja pausid);
- 6) tunneb 2- ja 3-osalist taktimõõtu; JO- ja RA-astmerida, JO-võti; muusikalisi oskussõnu vastavalt valitud teemadele).

II kooliastme õpilane:

- 1) tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist;

- 2) teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes –laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises iikumises;
- 3) kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle;
- 4) osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides;
- 5) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;
- 6) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu;
- 7) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse;
- 8) leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;
- 9) väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest;
- 10) väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist
- 11) kirjaoskust (helivälitused, rütmifiguurid ja pausid: taktimõõdud 2/4, 3/3, 4/4, C ja eeltakt; duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) huvitub muusikast kui kunstiilgust, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 2) teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel;
- 3) osaleb aktiivselt muusitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansamblis);
- 4) arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;
- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;
- 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel;
- 7) teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;
- 8) tegutseb eetilisel ja ohutult.

3. Oodatavad õpitulemused ja õppesisu klassiti

1. klass	
Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine eakohased laulud (rahvalaulud, tähtpäevalaulud); laulmine üksi ja koos, õige kehahoid, selge diktsioon; laulu tähenduse väljendamine tempo ja dünaamikaga; laulu õppimist toetavad põhimõisted (rütm, takt, noot);	1) on harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga kooris (kogu klassiga), ansamblis ja/või üksi; võtab osa ühislaulmisest; 2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele;

noodist laulmine (laulusõnad, rütm, meloodia, SO-MI-RA astmed); lauluvormi mõisted (salm, refrään, eelmäng, vahemäng); relatiivsed astmed SO, MI, RA, käemärgid, astmemudelid.

Pillimäng

teadlik rütmide, rütmifiguuride ja pauside kasutamine pillimängus; pillimäng üksi ja koos (keha-, rütmi- ja plaatpillid); kehapill, erinevad mänguvõtted; rütmipillid, mänguvõtted (kõlapulgad, triangel, trummid, marakad jm); plaatpillid, mänguvõtted (ksülofon, kellamäng jm); pillimäng lihtsamates ostinatodes, kaas-, eel- ja vahemängudes.

Muusikaline liikumine

ühised ja individuaalsed liikumistegevused; rütmi, tempo, dünaamika ja helikõrguse tunnetamine liikumise kaudu; eesti laulu- ja ringmängud, pärimuslikud traditsioonid; karakterite väljendamine liikumismängudes; liikumine paaris, ringjoonel, vooris, viirus.

Muusikaline omalooming

omaloomingu loomine ja esitamine individuaalselt ning rühmas; lihtsamate laulutekstide loomine, astmemudelite (SO, MI, RA) improvisatsioon; rütmilis-meloodiline improvisatsioon ja ostinatod keha-, rütmi- ja plaatpillidel; muusikapala karakteri väljendamine improviseeritud liikumisega; lauludele sobivate liigutuste loomine.

Muusika kuulamine

muusikaelamuste kirjeldamine ja arvamuse avaldamine; laulude ja muusikapalade autorid (helilooja, luuletaja); eesti rahvamuusika, rahvalaulud ja rahvapillid; vokaal- ja instrumentaalmuusika kuuldeliselt eristamine; muusika väljendusvahendid ja oskussõnavara kasutamine; kontserdikülastaja käitumistavad.

- 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule;
- 4) laulab I kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel);
- 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga;
- 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI ja RA; teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel;
- 7) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi;
- 8) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel;
- 9) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- 10) tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid;
- 11) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge;
- 12) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 13) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.
- 14) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 15) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 16) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- 17) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI ja RA ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi;
- 18) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara;
- 19) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit;
- 20) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala);
- 21) on tutvunud eesti rahvapillidega ja kirjeldab neid.

2. klass	
Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine eakohased laulud (rahvalaulud, tähtpäevalaulud, ühislaule: Eesti hümn, „Mu koduke”, „Tiliseb, tiliseb aisakell”, „Rongisõit”); laulmine üksi ja koos, kehahoid, hingamine, diktsioon; laulu sisu väljendamine tempo ja dünaamika kaudu; laulu õppimist toetavate põhimõistete kinnistamine (viis, rütm, takt, noot); noodist laulmine (laulusõnad, rütm, meloodia, pentatoonilised astmed, noodimärgid); lauluvormi kordamine (salm, refrään, eelmäng, vahemäng); relatiivsed astmed ja astmemudelid (SO, MI, RA, LE, JO, alumine RAI, alumine SOI), käemärgid, noodistamine JO-võtmes. Pillimäng teadlik rütmide, rütmifiguuride ja pauside kasutamine; pillimäng üksi ja koos (keha-, rütmi-, plaatpillid); kehapilli kasutamine lihtsates ostinatodes ja vahemängudes; rütmipillide mänguvõtted (kõlapulgad, triangel, trummid jm), kasutamine lihtsates ostinatodes ja vahemängudes; plaatpillide mänguvõtted (ksülofon, kellamäng jm), kasutamine lihtsates ostinatodes ja vahemängudes, pentatoonika rakendamine; väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Muusikaline liikumine liikumistegevused üksi ja rühmas, ruumitunnetus; rütmi, tempo, dünaamika ja helikõrguse väljendamine liikumise kaudu; eesti laulu- ja ringmängud, pärimuslik traditsioon, tegelaste väljendamine; lihtsamad eesti rahvatantsud (labajalg, reinlender), põhisammud; liikumine paaris, ringjoonel, vooris, viirus. Muusikaline omalooming omaloomingu loomine ja esitamine individuaalselt ning rühmas; lihtsamate laulutekstide loomine, improvisatsioon pentatoonilistel astmetel (SO, MI, RA, LE, JO, alumine RAI, alumine SOI);	1) oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste hingamispõhimõtetega; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; 2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab I kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivad tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA, ja (alumine) SO, (pentatoonika); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 7) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; mängib ja improviseerib plaatpillidel meloodiat, toetudes pentatoonikale; 8) on tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel. 9) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel. 10) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 11) tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu; arvestab liikudes enda ja teiste asukohaga ruumis; 12) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi ja rei(n)lendrit. 13) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 14) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi; 15) improviseerib pentatoonika astmetele tuginedes;

rütmilis-meloodiline improvisatsioon, ostinatod keha-, rütmi-, plaatpillidel, pentatoonika rakendamine; muusikapala karakteri väljendamine liikumisega, sobivate liigutuste loomine lauludele. Muusika kuulamine muusikaelamuste kirjeldamine ja arvamuse avaldamine; laulude ja muusikapalade autorid (helilooja, luuletaja), info otsimine autorite kohta; eesti rahvamuusika (rahvalaulud, regilaul, rahvapillid), ühe- ja kaherealise regiviisi eristamine; vokaal- ja instrumentaalmuusika, esituskoosseisude (solist, ansambel, koor) eristamine; muusika väljendusvahendite kirjeldamine oskussõnavaraga; kontserdikülastaja käitumistavad.	16) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 17) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel. 18) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI, RA, LE, JO (alumine) RA, ja (alumine) SO, (pentatoonika) ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 19) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 20) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 21) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 22) eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.
---	--

3. klass

Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine eakohased laulud (rahvalaulud, tähtpäevalaulud, ühislauke: Eesti hümn, „Lapsed tuppä“, „Uhti, uhti uhkesti“, „Teele, tee, kurekesed“, „Emakesele“); laulmine üksi ja koos, kehahoid, vaba hingamine, diktsioon; laulu sisu väljendamine dünaamika ja tempo abil; laulu õppimist toetava muusikateooria kinnistamine, uued rütmifiguurid (TI-RI-TI-RI, TAI-RI, poolpaus, tervetaktpaus), silpnimetuste seostamine vältustega; ladus noodist laulmine (kõik õpitud astmed, noodimärgid: sidekaar, pidekaar, süsteem); lauluvormi kordamine (salm, refrään, eelmäng, vahemäng), kaanoni laulmise põhimõtted; relatiivsed astmed ja astmemudelid (SO, MI, RA, LE, JO, NA, DI, ülemine JO'), käemärgid, JO- ja RA-astmeread, noodistamine JO-võtmes. Pillimäng teadlik rütmide, rütmifiguuride ja pauside kasutamine; pillimäng üksi ja koos (keha-, rütmi-, plaatpillid), kuulamisoskuse arendamine; kehapilli kasutamine lihtsates ostinatodes ja vahemängudes; rütmipillide mänguvõtted, kasutamine lihtsates ostinatodes ja vahemängudes; plaatpillide mänguvõtted,	1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab I kooliastme ühislauke: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tuppä“ (sõnad E. L. Wöhrmann), „Teele, tee, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson); 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle; 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes; 7) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes; 8) musitseerib väikekandelil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades; 9) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus; 10) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 11) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid; 12) tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 13) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel;

kasutamine lihtsates ostinatodes ja vahemängudes; väikekandle või plokkflöödi õpitud mänguvõtete kasutamine. Muusikaline liikumine liikumistegevused üksi ja rühmas, ruumitunnetus; rütmi, tempo, dünaamika ja helikõrguse väljendamine liikumise kaudu, marsisammud; eesti laulu- ja ringmängud, pärimuslik traditsioon, karakterite väljendamine; eesti rahvatantsud (labajalg, reinlender, valsi ja polka põhisammud); liikumine paaris, ringjoonel, vooris, viirus. Muusikaline omalooming omaloomingu loomine ja esitamine individuaalselt ning rühmas; lihtsamate laulutekstide loomine ja esitamine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid, ostinatod keha-, rütmi- ja plaatpillidel, õpitud muusikalise kirjaoskuse rakendamine; muusikapala karakteri väljendamine improviseeritud liikumisega, lauludega sobivad liigutused. Muusika kuulamine muusikaelamuste kirjeldamine, arvamuse avaldamine; laulude ja muusikapalade autorid (heliloojad, luuletajad), tutvumine tuntumate heliloojatega (nt Ernesaks, Härma, Mozart, Tšaikovski); eesti rahvamuusika kuulamine, rahvapillide kõlaline ja visuaalne eristamine; vokaal- ja instrumentaalmuusika, erinevate esituskoosseisude (solist, duett, ansambel, koor, orkester) ja žanrite (marss, valss, polka) kuuldeliselt eristamine; muusika väljendusvahendite kirjeldamine oskussõnavaraga; kontserdiküllastaja käitumistavad.	14) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 15) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 16) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 17) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 18) kasutab loovliikumist muusika meeoleu väljendamisel; 19) väljendab muusika meeoleu kunstitöodes; 20) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus; 21) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; 22) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeoleu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 23) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka); 24) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.
4. klass	
Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine eakohased laulud (rahvalaulud, ühe- ja kahehäälsed laulud, kaanonid, ühislaule: Eesti hümn, „Mu isamaa armas”, „Püha õõ”); laulmine üksi ja koos, kehahoid, hingamine, puhas intonatsioon, diktsioon; laulu sisu väljendamine dünaamika ja tempo kaudu; uued rütmifiguurid (TI, paus,	1) suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälsed laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;

TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, TA-A-A-A), silpnimetuste ja vältuste kinnistamine; taktimõõdu (2-, 3-, 4-osaline, eeltakt) tundmine; relatiivsed astmed, JO- ja RA-astmeread, duur- ja moll-helilaadid, kõlaline eristamine; noodinimetused (c-d-e-jne), viiulivõti, absoluutne noodisüsteem; ladus noodist laulmine astme- ja tähtnimetustega; lauluvormi kordamine, kaanonid, lihtvormid (1-, 2-, 3-osaline).

Pillimäng

rütmide ja rütmifiguuride teadlik kasutamine; pillimäng üksi ja koos (keha-, rütmi-, plaatpillid), kuulamisoskus; absoluutse noodisüsteemi rakendamine plaatpillidel; väikekandle ja/või plokkflöödi mäng õpitud mänguvõtetega; klaviatuur (klaver, süntesaator, digitaalne klaviatuur), noodinimetuste sidumine klaviatuuriga, lihtsad meloodiad.

Muusikaline liikumine

liikumistegevused üksi ja rühmas, ruumitunnetus; uute rütmide ja pauside tunnetamine liikumise kaudu (TI, kaheksandikpaus, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, tervenoot, tervepaus); tempo, dünaamika, helikõrguse väljendamine, muusikapala vormi kujutavad liikumiskompositsioonid (1-, 2-, 3-osaline); eesti laulu- ja ringmängud, pärimuslik traditsioon, tegelaste väljendamine; rahvatantsud (valss, polka põhisammud), liikumine paaris, ringjoonel, vooris, viirus.

Muusikaline omalooming

omaloomingu loomine ja esitamine individuaalselt ning rühmas; lihtsamate laulutekstide loomine ja esitamine, teadmiste rakendamine (relatiivne ja absoluutne noodisüsteem); rütmilis-meloodilised improvisatsioonid, ostinatod keha-, rütmi- ja plaatpillidel, väikekandlel ja/või plokkflöödil; improviseeritud liikumine, rütmimängudele uute liigutuste loomine; digitaalsete rakendustega tutvumine omaloomingu rikastamiseks.

Muusika kuulamine

muusikaelamuste kirjeldamine, arvamuse avaldamine; laulude ja muusikapalade autorid,

- 3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha õõ“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann);
- 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt;
- 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid;
- 6) jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);
- 7) musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi;
- 8) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;
- 9) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.
- 10) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;
- 11) väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;
- 12) rakendab liikumises muusikateadmisi;
- 13) julgeb loomeideedega katsetada;
- 14) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;
- 15) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 16) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- 17) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda;
- 18) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara;
- 19) tunneb ja eristab eesti rahvapille;
- 20) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet;
- 21) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente;
- 22) eristab kuuldeliselt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid);

info otsimine ja jagamine; eesti rahvamuusika kuulamine, rahvapillide eristamine (hiiu kannel, kannel, lõõtspill jm); vokaal- ja instrumentaalmuusika, esituskoosseisude (solist, ansambel, koor, orkester), hääle- ja kooriliikide, pillirühmade (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) eristamine kontserdikülastaja käitumistavad, kontsertide ja muusikalavastuste kirjeldamine; tutvumine Eesti ooperiteatritega (Estonia, Vanemuine); muusika väljendusvahendite kirjeldamine oskussõnavaraga.	23) analüüsib külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega.
5. klass	
Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine eesti vanem ja uuem rahvalaul, ühe- ja kahehäälnelne laul, kaanonid, teiste rahvaste laulud; II kooliastme ühislaulud: Eesti hümn, „Eesti lipp“; laulmine üksi ja koos, loomulik kehahoid ja hingamine, sobiv tessituur; meloodia täpne intoneerimine; laulu sisu ja meeoleolu väljendamine dünaamika ja tempoga itaaliakeelsed tempoterminid (ritenuto, allegro jm); rütmid ja pausid rütmisilpide ja noodivälgustega; taktimõõdu kahe numbriga tähendus; relatiivsed astmed ja helilaadid, paralleelhelistikud; absoluutsed helikõrgused, alteratsioonimärgid; laulmine astme- ja tähtnimega, helistiku määramine; lauluvorm, 1-, 2-, 3-osaline lihtvorm, kaanonid, skertso. Pillimäng pillimäng üksi ja koos (keha-, rütmi-, plaatpillid); rütmid, rütmifiguurid ja pausid teadlikus kasutuses; noodist mängimine absoluutsel noodisüsteemil; väikekannel, plokkflööt: õpitud mänguvõtted, nootide seostamine; plaatpillidel meloodiate mängimine; klaviatuuril helikõrguste paigutamine ja meloodiate mängimine. Muusikaline liikumine individuaalsed ja ühised liikumistegevused	1) laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälneliseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula); 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust. Kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga; 6) süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); 7) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil, kasutades õpituid mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi; 8) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumentidega; 9) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes; 10) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;

rütmi, dünaamika, tempo ja helikõrguse väljendamine liikumisega; liikumiskompositsioonid muusikapala vormi alusel; eesti laulumängud ja rahvatantsud, karakterite väljendamine; rahvatantsude põhisammud ja koosliikumine. Muusikaline omalooming individuaalne ja ühine muusikaline loome; laulutekstitid ja muusikast lähtuv sõnalooming; improvisatsioon pillimängus ja ostinatod; omaloomingu noodistamine absoluutse noodisüsteemi põhjal; liikumisimprovisatsioonid ja rütmimängudele uued liigutused; digivahendite kasutamine omaloomingus. Muusika kuulamine muusikaelamuste kirjeldamine ja arvamuse avaldamine; autorid ja heliloojad, info otsimine ja jagamine; eesti rahvamuusika, rahvapillid, rahvalaulu liigid, pärimusmuusika töötused; vokaal- ja instrumentaalmuusika, koorid, hääleliigid, orkestrid ja pillirühmad; kontserdikogemused, ooperiteatrid; muusika väljendusvahendite mõistmine ja kasutamine.	11) väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning tantsib lihtsamaid tantsu; 12) rakendab liikumises muusikateadmisi; 13) julgeb loomeideedega katsetada; 14) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 15) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 16) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 17) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda. 18) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; 19) tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantsu, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi; 20) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele; 21) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore; 22) eristab kuuldelt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); 23) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslasega; 24) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.
6. klass	
Õppesisu	Õpitulemused
Laulmine eesti vanem ja uuem rahvalaul, ühe- ja kahehäälnelise laul, kaanonid, teiste rahvaste laulud; II kooliastme ühislaulud: Eesti hümn, „Kui Kungla rahvas“, „Majakene mere ääres“ laulmine üksi ja koos, loomulik kehahoid, hingamine, selge diktsioon; puhtaintoneeritud ja väljendusrikas esitus; laulupeotraditsiooni tundmine ja analüüsimine; muusika sisu ja meeleolu väljendamine dünaamika ja tempoga; itaaliakeelsed tempoterminid; muusikalise kirjaoskuse rakendamine	1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälneliseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr. Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa); 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;

laulmisel; relatiivsed astmed ja absoluutne noodisüsteem; helistikud (C-a, G-e, F-d), duur- ja moll-helilaad; lauluvormide määratlemine ja mõistmine.

Pillimäng

pillimäng üksi ja koos (keha-, rütmi-, plaatpillid); õpitud rütmide, figuuride ja pauside kasutamine; absoluutse noodisüsteemi kinnistamine; väikekannel ja plokkflööt: mänguvõtted, helistikud; plaatpillid: meloodiate esitamine noodikirja järgi; klaviatuur: helikõrguste paigutamine, meloodiate ja helistike mängimine.

Muusikaline liikumine

individuaalsed ja ühised liikumistegevused; rütmide, dünaamika, tempo ja helikõrguste väljendamine; liikumiskompositsioonid muusikapala vormi alusel; eesti laulumängud ja rahvatantsud; teiste maade rahvatantsud ja nende põhisammud.

Muusikaline omalooming

individuaalne ja ühine loome; laulutekstid muusikast lähtudes; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid ja ostinatod; muusikapalade loomine ja esitus; kirjaoskuse rakendamine noodistamisel; improvisatsioon liikumises; digivahendite kasutamine omaloomingus.

Muusika kuulamine

muusikaelamuste kirjeldamine ja analüüs; autorid, heliloojad ja nende loomingu uurimine; interpreteerimisvõimalused: töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver; Euroopa rahvaste muusika, võrdlus eesti rahvamuusikaga; laulupeotraditsioon ja heliloojate järjepidevus; kontserdikogemused ja muusikalavastuste analüüs; muusika väljendusvahendite tundmine ja kasutamine.

- 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid;
- 6) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);
- 7) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandel või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi;
- 8) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;
- 9) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes;
- 10) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;
- 11) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;
- 12) rakendab liikumises muusikateadmisi;
- 13) julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel;
- 14) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;
- 15) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 16) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- 17) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda;
- 18) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;
- 19) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;
- 20) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele;
- 21) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;
- 22) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi;
- 23) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega;
- 24) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.

Kunsti ainekava 5. - 6. klassile

1. Õppeaine kirjeldus

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid) kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mistahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

Õppeaine lähtealused on:

- 1) maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine. Visuaalselt tajutav inimese loodud ja mõtestatud keskkond (visuaalkultuur) hõlmab kujutisi, tekste, esemeid, ehitisi, ruumisuhteid jms ning nende erinevaid ja muutuvaid tähendusvälju. Visuaalkultuur sisaldab nii tahtlikke ja kavandatud artefakte (nt kunstiteosed, graafiline disain, reklaam, fotograafia, mood jne) kui ka juhuslikke ja plaanimata visuaalseid märke ning kooslusi (nt tänaval või meedias kõrvuti sattunud reklaamid, kasutatud tüpograafia, muruplatsi niitmine ja sissetallatud teerada, aja jooksul kujunenud kodusisustus jne). Visuaalkultuuris on teadlik toimimine seotud suhtlusega, erinevate sõnumite ja tähenduste loomise, säilitamise, muutmise ja edastamisega; nii esteetiliselt mitmekesise keskkonna kui ka emotsionaalse ja intellektuaalse keskkonna loomisega ning majanduse toimimise ja majanduslike väärtuste loomisega. Kunstipädevuse omandamist toetab maailma kunsti ja visuaalkultuuri käsitlemine nii nüüdisaegses kui ka ajaloolises kontekstis;
- 2) kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng, mis võivad ühiskonda ka proovile panna. Kunstis kui visuaalkultuuri kitsamas osas luuakse uut inimkogemust, väljendust ja tähendusi teadlikumalt ning sihipärasemalt, suhestudes valdkonna eripäraga, otsinguliselt ja eksperimenteerivalt. Kunsti pidev uuenemine peegeldab muutusi nii teadustes kui ka ühiskonnas, väärtustes ja hoiakutes. Kunst tohib võtta endale fantaasia, moraali ja ühiskondlike kokkulepete piire kompava ning nihutava rolli, et mõtestada ja arutleda, ka katsetada erinevaid ettekujutusi ja võimalikkusi;
- 3) õpetaja on aktiivne kunstiga suhestuja, kes toetab õpilasi kultuuri muutavas mitmekesisuses. Täpsema õpisisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja õpikeskkonna loomist. Õpetaja enda hoiakud, avatus ja sallivus, mitmetähenduslikkuse ja muutlikkuse taluvus, aktiivses dialoogis ja mõtestatuses olemine vana ja uue kunstiga on äärmiselt olulised. Kunstiaine ise on samuti seotud pidevate muutustega – uue kunstiloomega, uute avastustega kunstiajaloos, seniste väärtuste ümberhindamisega ühiskonnas, uute väärtuste leidmise ja loomisega. Kunsti õppeainet on võimalik üles ehitada eri kunstikäsitlestele tuginedes. Valdikkonnast saab ehedama pildi, kui õppijad ja õpetaja võivad mõtiskleda mitme kunstikontseptsiooni üle ning teadvustada kunsti loomise ja hindamise eri aluseid (nt funktsionaalne, realistlik, idealistlik, estetistlik, kontseptuaalne, pragmaatiline, institutsionaalne jne);

- 4) kunsti õppeaines on võrdselt oluline nii kunstikogemus kui ka õppimiskogemus. Sageli on teosest kui lõpptulemusest tähtsam loominguline ja otsinguline tee, tagasiside ja refleksioon, üldpädevuste kujundamine, motivatsiooni leidmisele ja hoidmisele suunatud tegevused. Koolikunstis on vaja väärtustada õppija isikliku tasandi loomet, avastusi, pingutust ja sõnumit, sest õppijale endale tähtis tegevus loob talle just nimelt tähendusliku kunstikogemuse ka siis, kui lõpptulemus ei ole originaalne või sisukas laiemas kunsti ja visuaalkultuuri kontekstis. Juhul kui lõpptulemus visuaalkultuuri-, disaini- või kunstiteosena on õppes oluline, peab õpetaja kvalitatiivse muutuse teket valmivas teoses teadvustama ja toetama eesmärkide ning hindamiskriteeriumide sõnastamisega.

Kunsti osaoskused võimaldavad kunsti õpetamist mitmekülgsest käsitleda ja jälgivad disaini tsüklilist loogikat, mis on maailmas järjest laiemalt käibel nii kunstiteoste, toodete, protsesside kui ka uuringute kavandamisel.

Kunsti osaoskused on:

- 1) väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
- 2) plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
- 3) loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
- 4) refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

Õpitulemuste sõnastamise puhul on arvestatud, et õpetaja saaks koostöös õpilastega ise otsustada, mis õppeülesannete ja teemade käsitlemisega õpitulemusi saavutada, pidades silmas õpilaste vajadusi ja muutusi kunstimaailmas. Põhikooli õpitulemustes on rõhk teadmisel ja mõistmisel ning sihipärasel kunstilisel tegevusel: idee arendamine ja parima võimaliku lahendi leidmine oma ideele. Disainiga seotud õpitulemused võrdsustatakse ainekavas plaanimise ja idee arendamisega nii, nagu see on kujunenud nüüdisaja praktikas.

2. Teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboleid oma kogemuse piires;
- 2) teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava;
- 3) kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult;
- 4) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid;
- 5) kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.

II kooliastme õpilane:

- 1) tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires;
- 2) teab autorsuse üldisi põhimõtteid;
- 3) kasutab õpetaja juhendamisel osalist disainimist probleemi lahendamiseks kestlikult;

- 4) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka uurides ja kavandades, kasutades ning põhjendades eri tehnikavõtteid ja kompositsiooni;
- 5) analüüsib oma teost ja tööd;
- 6) arutleb loodu üle, seostades loomingut oma kogemuse piires teiste eluvaldkondadega.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) analüüsib õpetaja abiga enne kasutamist visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboleid;
- 2) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades enamasti turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsust;
- 3) rakendab õpetaja abiga uurimismeetodeid teoreetiliste, kunstitööde või disainiobjektide loomisel;
- 4) katsetab, julgeb eksida ja töö käigus langetada otsuseid õpetaja abiga;
- 5) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid ja väljapanekuid, uurides ning teadlikult kavandades, valides ja rakendades protsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnika- ja töövõtteid ning kompositsiooni põhimõtteid;
- 6) analüüsib õpetaja toel loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt.

3. Oodatavad õpitulemused ja õppesisu klassiti

5. klass	
Õppesisu	Õpitulemused
Igapäevane visuaalkultuur Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam. Põhiplaan, maakaart, sisekujunduse kavand. Kujutamise baaselemendid Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv. Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal. Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus. Kompositsiooni kirjeldamine. Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjeldamine. Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv. Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine 1) Tunneb ära eri kirjasüsteeme ja seostab neid eri kultuuridega (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id). 2) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid (nt kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, looming, maalikunst, animatsioon, skulptuur jne) ühe kunstnikuga seoses. 3) Teab järgmisi mõisteid: arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, abstraktne kunst. Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Karakter, taust, esiplaan, tagaplaan. Koloriit. 4) Teab kahemõõtmelise kujutamise tähtsamaid baaselemente (tegelased/karakterid, objektid ja taust/keskkond) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka dominant, koloriit). 5) Teab kolmemõõtmelise kujutamise (skulptuur, installatsioon, ready-made) lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni

Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar- ja sekundaarvärvide piires. soojad ja külmad toonid.

Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, lugu

Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.

Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenaarium.

Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööriavaade.

Kujutavus: figuraalne, abstraktne.

Kunstitehnikad ja stiilid

maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell.

Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt).

Etikett

Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).

Disaini baaselemendid

Funktsionaalne värv, vorm ja materjal.

Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus.

Disaini liigid

Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain.

Disainiprotsessi osad

Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine. Lähteülesanne.

Tarbeesemed ja levinumad materjalid

Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi...

Tehismaterjalid: plastik, kile...

Kavandamine ja visualiseerimine

Kavand, visand, skits, krokii, abijooned

Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart,

Idee sõnastamine

Kunstiga seotud elukutsed

kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator

Kunstiajalugu

Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti tag'id).

Esiaja kunst. Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn), mõisaarhitektuur, taluarhitektuur, pärimuskultuur.

põhimõtteid (suurussuhted, ruum teose ümber, vaadeldavus erinevatest külgedest).

6) Mõistab õpitud näite põhjal mõne toote keskkonnamõju.

7) Võrdleb nüüdisaegse ja ajaloolise tarbeeseme (näiteks kohvitermos ja õlletoop) erinevusi ja sarnasusi ning analüüsib kuidas tarbeeseme funktsionaalsus on arenenenud.

Plaanimine ja ideede arendamine

1) Loob lihtsa visandliku joonise enne kolmemõõtmelise töö loomist.

2) Enne värvide kandmist tööle katsetab neid eraldi paberil.

3) Rakendab abijooni portree loomisel

4) Loob kunstitööd, uurides ja analüüsides teemaga seotud allikaid ning kavandades enda ideed ja kombineerides allikatest leitud ja oma ideid omavahel.

Loomine

1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt makett, segatehnika, kollaaž, kõrgtrükk, joonistus, maal, foto jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid.

2) Loob teose spontaanselt, ilma planeerimata.

3) Loob teose eelnevalt uurides, kavandades ja ideid kombineerides.

4) Kavandab ja loob vabavaraalises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja abiga.

5) Valib kahe õpetaja pakutud kunstitehnika, töövõtte või kompositsioonipõhimõtte vahel ja põhjendab oma eelistust.

6) Rakendab õpitud kahemõõtmelisi kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel.

7) Rakendab õpitud kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel.

8) Rakendab loomisel digivahendeid (telefoni kaamera, digijoonistuse rakendused jms).

Refleksioon, analüüs ja kriitika

1) Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümboleid, meeleolu,

Jätkusuutlik mõtteviis Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajalg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine Teabe otsimine ja infokeskkonnad Muuseumide ja galeriide kodulehed. Kunstielu Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised. Autorsus ja autoriõigused Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine.	sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires. 2) Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi, tuues välja töökäigu ning põhjendades oma tehtud valikuid (Mida said teada oma teema kohta teistest allikatest? Milliseid mõtteid kasutasid? Mida muutsid või lisasid juurde?). 3) Annab klassikaaslaste teostele tagasisidet, põhjendab enda arvamust; (Räägi, mis sulle teise töös meeldib? Too esile, mis nõudis kõige rohkem pingutust kaaslaste töös).
6. klass	
Õppesisu	Õpitulemused
Igapäevane visuaalkultuur Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustatsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam. Põhiplaan, maakaart, sisekujunduse kavand. Kujutamise baaselemendid Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv. Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal. Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus. Kompositsiooni kirjeldamine. Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjeldamine. Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv. Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus. Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites. Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, lugu	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine 1) Kirjeldab visuaalkultuuri ilminguid, näiteks reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknad, e-poe vaated. 2) Rakendab eakohaselt teabegraafikat. 3) Teadvustab õpetaja abiga oma digitaalset jalajälge. 4) Tunneb ära ja nimetab varaste kõrgkultuuride ajaloolisi kunstiteoseid (nt koopamaal, amulett, püramiid, tempel, skulptuur, amfiteater jms). 5) Teab mõisteid: trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia. Tekstuur, rütm, tsentraalperspektiiv, värvusperspektiiv, mass, dominant, proportsioonid, kaadriplaanid, tempo, puänt, stiliseerimine. 6) Käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info. 7) Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule digitaalne joonistus või maal), tähtsamaid baaselemente (lisaks varem õpitutele ka tekstuur) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka ühtsus ja mitmekesisus, rütm, ruumiillusioon (nt kattumine, tsentraalperspektiiv, värvusperspektiiv, teravus, liikumisillusiooni tekitamine objektide või kehade puhul) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel. 8) Teab kolmemõõtmelise kujutamise (näit installatsioon, tootedisain, lavakujundus, arhitektuurimakett) põhilisi baaselemente (valgus, mass) ja kompositsiooni põhimõtteid

Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.

Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitetkuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.

Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööri vaade.

Kujutavus: figuraalne, abstraktne.

Kunstitehnikad ja stiilid

maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia. Digitaalsed joonistus- ja animatsioonitehnikad.

Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatuse, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt)

Etikett

Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).

Disaini baaselemendid

Funktsionaalne värv, vorm ja materjal.

Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus.

Disaini liigid

Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain

Disainiprotsessi osad

Osapooled, tarbija. Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine. Lähteülesanne. Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine. Lahenduspakkumine.

Tarbeesemed ja levinumad materjalid

Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi...

Tehismaterjalid: plastik, kile...

Kavandamine ja visualiseerimine

Kavand, visand, skits, kroki, abijooned.

(dominant, proportsioonid) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel.

9) Rakendab kunstitöö loomisel õpetaja abiga ajalise (4D) kujutamise (video, animatsiooni jne) tehnikaid ja põhivõtteid (kaadriplaanid, kestus, tempo, tegevuspaik ja tegelased, sissejuhatuse, puänt).

10) Visualiseerib ühte oma tarbimisharjumust (näiteks küsimuse abil "Millele kulub minu taskuraha").

11) Mõtestab lihtsamal tasemel ajaloolise ja kaasaegse ruumikeskkonna (näiteks koolikeskkond filmis "Kevade" ja oma kool või külapood ja supermarket) erinevusi selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.

12) Märkab ja kirjeldab ruumikeskkonna suurust, vormi ja materjalikasutust selle ruumikeskkonna otstarbe ja kasutatavuse aspektist.

13) Selgitab oma loodud digitaalkujutiste avalikustamisega seotud tagajärgi ja ohtusid.

Plaanimine ja ideede arendamine

1) Tuvastab disainiprotsessis osapooled keda õpetaja etteantud probleem puudutab selleks, et luua probleemi lahenduspakkumine.

2) Tuvastab erinevaid uurimisviise kasutades probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab) probleemi lahenduspakkumise loomise eesmärgil.

3) Sõnastab probleemi võimalikud põhjused.

4) Seab õpetaja abiga lähteülesande ja tegevusplaani.

5) Selgitab välja osapoolte, keda probleem puudutab, hinnagu lahenduspakkumisele ja arvestab seda lahenduspakkumise arendamisel.

6) Vormistab lahenduspakkumise.

7) Kasutab neljamõõtmelise teose kavandamisel õpetaja abiga storyboardi või fotosid ja lühikest stsenaariumit.

8) Rakendab abijooni figuuri ja tsentraalperspektiivi kujutamisel.

9) Leiab ideid praktilisteks töödeks iseenda elust ja teistest õppeainetest.

10) Kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda.

11) Teab, mis on kavand ning tunneb kavandamise põhimõtteid ja eesmärgi ning oskab rakendada teadmisi lihtsama kavandi loomisel.

Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart. Visuaalne lihtsustamine.

Kunstiga seotud elukutsed

kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator.

Kunstiajalugu

Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti tag'id). Varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus). Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas.

Jätkusuutlik mõtteviis

Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine.

Teabe otsimine ja infokeskkonnad

Muuseumide ja galeriide kodulehed.

Kunstielu

Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised.

Autorsus ja autoriõigused

Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine.

Loomine

- 1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt modelleerimine, voltimine, makett, joonestamine jms), vahendeid isikupärasel viisil ning tunneb eelnevalt õpitud kompositsiooni põhimõtteid (nt ühtsus ja mitmekesisus, tasakaal, rütm, dominant, koloriit, proportsioonid jms), ning oskab neid teadlikult valida.
- 2) Pakub ise teemasid ning teostamise võimalusi enda huvide ja loomingu väljendamiseks (spontaanselt).
- 3) Loob enda teose teadlikult uurides ja analüüsides teemapõhiseid materjale (nt raamatud, õpikud ja muud infoallikad) ning kavandades enda ideed ja kombineerides neid omavahel (nt kavandi detailide, foto ja joonistuse, tasapinnaliste ja ruumiliste objektide kombineerimine).
- 4) Tunneb neljamõõtmeliste tööde teostamise etappe ja võimalusi ning kavandab ja loob vabavaralises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) enamasti iseseisvalt.
- 5) Kombineerib kahe- ja kolmemõõtmelisi elemente digiloomingus.
- 6) Tunneb vabavaraliste programmide ühiseid tööriistu ja oskab neid uurides enamasti iseseisvalt erinevates olukordades rakendada.
- 7) Valib oma idee teostamiseks (vajadusel õpetaja abiga) sobiva väljendusvahendi kõigi õpitud väljendusvahendite, sh digivahendite hulgast;
- 8) Loob õpetaja abiga teostest ekspositsiooni (võib ka virtuaalse).

Refleksioon, analüüs ja kriitika

- 1) Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümboleid, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires.
- 2) Leiab kunstikultuuri seoseid muude valdkondadega nii ajaloost kui tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, kirjandusele, populaarkultuurile ja isiklikule kogemusele.
- 3) Analüüsib stiliseeritud kujundeid ja sümboleid kasutavaid visuaalkultuuri teoseid.
- 4) Analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma teost ja tööprotsessi, tuues esile tegevuste omavahelised seosed ja järeldused.